

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnštvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

† Janez Volčič in cerkvena glasba.

(Dalje.)

Slednjic pa ni res, da smo Riharja popolnoma zavergli. „Cecilija“ sama ima 20 njegovih napevov in mislim da ga ni pevovodje, ki bi se hvaležno ne poslužil njegovih najboljših skladb. Umevno je pa, da vseh brez razločka ne moremo rabiti. Tudi pri Riharju je ločiti dvojna doba. Pesmi prve dobe so dokaj bolj cerkvenega duha. Kdo bi se čudil, če imamo velike pomisleke zoper nekatere njegove božičnice. Njegov božični „Pred Bogom“ n. pr. pač ne more nihče zagovarjati. Saj tudi ni njegovo delo, dasi pod njegovo firmo izdan. Kdor se hoče k meni potruditi, lahko mu pokažem, da je takt za taktom posnet iz Schiedermayerjeve Pastoral-Messe. Ta pa gotovo ni cerkvena, marveč prav za izgled, kakšna da cerkvena glasba ne sme biti. Gospod prijatelj! Morda je v tem „Pred Bogom“ tudi nemški duh presajen na slovenska tla? Čudno, da se nad njim ne spodtikate. Pa o tem pozneje več. Moje mišljenje o Riharju sem dosti jasno označil in mislim, da smo vsi tisti „nekateri gospodje“ tega dostojnega mišljenja. Če bi pa še kaj več trebalo, pride pa še več, saj nismo v zadregi.

2.) Duh naroda. Kaj je narod, povedal vam je g. dr. Mahnič dosti jasno; ne bom tega ponavljal. Srčno pa obžalujem, da se nekateri celó v cerkveni glasbi vedno sklicujejo na narod. „Kaj reče Rim, kaj škofje po tem ne oprašujmo! duh národa je merodajen“. Tako nekako so narodnjaki tudi nedavno govorili v Št. Vidu nad Ljubljano. Res je, da se značaj národa zrcali v pesmi. Jugoslovan je od nekdanj peval bolj otožno, lahkoživi Italijan veselo, Nемеc resnobno. Jaz pa pravim, v cerkvi bodi pesem katoliška (za vse), t. j. po cerkvenih vodilih tako vrejena, da se varuje vsega posvetnega, frivolnega, mehkužnega („lascivum aut impurum“ Concil. Trid.). Jedro mora biti zdravo; a žalibog, če je pesem bolj mehka, bolj sentimentalna, preje dopada. Papež Pij IX. je rekel: „V kolikor se skladbe varujejo svetnih in mehkih melodij gledališča, v toliko odvrtačujejo srca od mikavnosti minljivih in nečimernih stvari in jih navdušujejo za premišljevanje in teženje po nebeških blagih“. Breve 16. decb. 1870.

Glavno vprašanje se suče prav za prav le o tem, kdo sodi o sposobnosti pesmi za cerkveno porabo? Kdo loči, je li pesem cerkvena, ali samo nabožna, če ne popolnoma posvetna? — To sodbo si pri nas prisojuje vsakdo, da je le kedaj peval v kakem kvartetu, ali pa zna par akordov vdariti na glasovir; po glasbenih študijah nikdo ne vprašuje. Jaz pa mislim: Ta sodba gre le cerkveni oblasti, ki jo izvršuje po cerkvenoglasbenih organih, društvih itd. Ta sodba gre k večemu možem, ki poznajo cerkvena določila, pa tudi poznajo glasbeno vedo teoretično in praktično, ki vedo dokazati, zakaj pesem je ali ni za cerkev. Splošno Cecilijino društvo za nemške dežele in Avstrijo ima „Referenten-Collegium“ najbolj izvedenih mož. Tem se pošiljajo skladbe v cenzuro in oni sodijo, so li cerkvene ali ne, naj se sprejme v društveni katalog ali ne. Pri nas pa hoče biti vsakdo referent, če kaj umé ali nič. To je žalostno, in dokler bó takó, s cerkveno glasbo ne bomo dosti napredovali. Orglarski učenci pridejo z dobrimi načeli v službo, učitelji, ki so vajeni iz Ljubljane boljše glasbe, imajo iste dobre namene; toda kaj pomaga? Slabi okus ljudstva, volja predstojnikova se vpré tako mogočno, da mlad, nadarjen človek popusti načela in se vdá! Kakor v malem tako je tudi v velikem. Cecilijino društvo nič kaj ne more naprej; pravih prijateljev manjka, pa nasprotnikov je preveč. In le-tí, da ložej dosežejo svoj namen, se vsikdar postavijo na stališče národnosti. Gorjé nam pa, če se bo načelo absolutne národnosti vrinilo tudi v cerkveno glasbo. To načelo je gledé političnega življenja našemu národu že vsekalo dosti globokih ran; obvaruj nas ga Bog na cerkvenoglasbenem polji. Gorjé nam, ako se mi kedaj vtaknemo v kako drugo stroko, precej nam pravijo: „Čevljar sodi naj kopita“; cerkveno glasbo pa sme ocenjati in soditi vsakdo. Če je to prav, ne vem. Nasprotniki boljše cerkvene glasbe pa imajo to taktiko, da govore le bolj splošno n. pr. pesmi so zložene v národnem duhu, prikupile so se národu, skladatelj je zadel národno struno itd. Kaj je to? — Nič. To so fraze nekaterih pisateljev, ki so vsled vspehov na pisateljskem polji postali precej samozavestni in menijo, da so že poklicani o vsem govoriti, o vsem soditi. Pa to je jako kočljivo. Bili so drugi možje n. pr., Alban Stolz, Hettinger, kakoršnih je malo v enem stoletji; toda pisoč o cerkveni glasbi so se zeló zeló opekli, zlasti prvi. Kakor vidim, nas bo sila primorala, da bomo svetu razkrili hibe skladieb, ki se vporablajo kot orožje zoper nas. No to bi bila lahka analiza, nič nas ne skrbi, a to druge boli; zatorej se ogiblremo po moči takih kritik, dokler bramba naših načel tega ne tirja. Jaz sem že pisal o cerkveni pesmi v 4. letniku Glasbenika, kaj se namreč od nje tirja, česa sa mora ogibati. „Kdor more umeti, naj umé“ . . .

K tej točki le še par besed. Glasba je bila vsikdar in ostane kozmopolitična, skupna lastnina vseh národov. Dasi ima vsak národ svojstva tudi v glasbi, vendar pri cerkveni pesmi ne bodi merodajen duh národa, marveč cerkvena pesem v tesnem pomenu, pesem namreč, ki služi pri očitni službi božji, dérži se kanoničnih določil (Vide Concilium Trid. Sess. 22.) bodi katoliška (*κατ' ὅλον*, za vse.) Katera pesem je sposobna za cerkev, o tem soditi pa zamore le strokovnjak, ki pozna zgodovino cerkvene pesmi, ki pozna zákone modulacije, harmonije, ki ima jasno pred očmi cerkvena določila.

3.) „Le to je dobro, kar je inostransko“. — Vse sicer ni dobro, mnogo pač. Da se bolje umemo, treba zopet obširneje govoriti. Kdo je kriv, da smo morali iti na ptuje učiti se? Mi gotovo ne. Da v kratkih potezah povem: Naš narod je stal na skrajni meji evropejske kulture; mej tem ko se je on bojeval za svetinje sv. vere proti krutim Turkom in je branil krščansko kulturo proti njenim najhujšim sovragom, razvijala se je ona mirno za slovanskim hrptom, in v isti meri se je razvijala tudi umetnost.

Za hrptom slovanskih bojevnikov je vladal mir in drugi narodi so se lahko razvijali, razcvitala se je veda, vspevala umetnost. Pri Jugoslovanih se je iskril meč, tekla je kri. Latinski pregovor pa pravi: *Inter arma musae silent*. Kaj čuda, da smo Slovani zaostali v vedi in umetnosti! Če torej sedaj pridemo po svoje obresti k narodom, ki so se razvijali na naš račun, ali je to sramota? Kakor hitro je v nas zavladal mir, vnela se je ukaželjnost duh se je jel širiti. Mislim pa, da je le častno, ako človek vse preišče, četudi pri tujih narodih, in kar je dobrega, ohrani. „*Omnia probate, quod bonum est, tenete*“. . . . Saj pri tem samostojno misleč duh ne ostane, marveč pridobljeno vednost in umetnost individualizuje in tako polagoma duh naroda zadobi svoje lastno stališče, ki se mora seveda vedno držati tega, kar je resnično, lepo, vendar dobi naziranje nekako lastno podobo. Kakor sploh, tako tudi glasba.

Prosim vas, kdo se je v nas Slovencih pretečena stoletja bavil s teorijo glasbe? Pevalo se je pač mnogo, ali pevci so bili le bolj „*Natursänger*“. Prva teoretična knjiga na glasbenem polju v slovenskem jeziku je Foersterjeva „*Šola harmonije*“. Kar smo se teorije naučili, vse smo zajemali od inostrancev. Jeli to sramota? Ne. Sramota bi bila, ko bi se ne hoteli učiti. Sramota bi bila, ko bi mi vse brez izjeme prenesli na domača tla, kakor se to žalibog v mnogem oziru godi. Ljudje se hodijo učiti v inozemstvo, a iz njega zanesó na domača tla razne zmote. Kdo zna, če se naši narodnjaki tudi tako zavzemajo nad pisatelji, pesniki, ki s ptujega zanesó ne le prijazno obliko, marveč tudi zmote Kantove, Schoppenhanerjeve itd.?

Pa govorimo sedaj popolnoma odkritosrčno. Katoliški Nemci v diaspori so odločni na vse strani. Rodilo se je med njimi mnogo globokih mislecev. In ravno to stoletje je v tej zadevi jako rodovitno. Rodilo nam je Kettelerja, Hergenrötherja, Heltingerja, Jansena, itd. ki so vsi bodisi v zgodovini, apologetiki, ali liturgiki pravi velikani, h katerim v šolo hoditi, ni sramota, marveč največa čast, ker oni so v učenjaških krogih katoliško ime dovedli do najvikše časti. In to stoletje je tudi rodilo Schremsa, Mettenleiterja, Proskeja, Witta, ki so pa cerkveno-glasbeno umetnost prerodili, nazaj segajoč v klasično dobo 16. stoletja in opirajoč se na eminentno cerkveno glasbo — gregorijanski koral. V dobi „*cofa*“ je cerkvena glasba z drugimi umetnostimi vred propadla, liturgična pravila so se pozabila. Ti možje pa so se postavili na strogo cerkvena tla, na dan so spravili pozabljena umetnostna določila, obdelali znanstveno in umetnostno vsa dela očitne službe božje, veljavo so zopet pridobili gregorijanskemu koralu, praktično vrednost dali klasični polifoniji, ki je že spala spanje pravičnega po starih knjižnicah, odločno so se vprli sekularizaciji cerkvene glasbe in si tako stekli neizmerne zasluge za

umetnost sploh, v prvi versti za umetnost cerkveno. Ni pa šlo to delo tako gladko, močje so imeli dosti nasprotnikov v domači hiši, katere so pa vse srečno premagali. Največe nasprostvo pa je nastalo na Laškem, ker Italijani so mislili, da so oni edini v posestvu prave cerkvene glasbe. Pa tudi to nasprotovanje ginuje polagoma in komu gre zahvala? V prvi versti svetemu rimskemu prestolu, ki je neprenehoma povdarjal edino prava načela, v drugi versti imenovanim možem — cecilijancem, ki so se železno vztrajnostjo delali in se borili. In drugi za njimi še delajo in se borijo, ne brez uspeha. Ena vladikovina za drugo je vsprejela cecilijanska načela. Društvo, ki je bilo prej omejeno samo na nemška tla, raztegnilo se je pri zadnjem občnem zboru v Gradcu na Avstrijske dežele; ustanovilo je celo v Rimu gregorijansko šolo. In čujte! V Milanu so se že oklenili teh načel, Benečanski patrijarh je za svojo stolnico že ustanovil pevsko šolo, osnovano na tej podlagi, v Ameriki je pobratimsko društvo, njemu na čelu slavni prof. Singenberger.

Ako toraj edino prava umetnostna načela prodirajo tudi v naši deželi, ako se mi s celim srcem oklenemo cecilijinega društva, je li to sramota? Ali s tem veržemo od sebe vso individualnost; ali res trdimo, da je le to dobro, kar pride iz inozemstva? Mi pozdravljamo načela cecilijancev ne zato, ker so se rodila v inozemstvu, marveč zato, ker so res prava, cerkvena, poterjena sto in stokrat od papežev in škofov. Da se je pa preporod cerkvene glasbe pričel ravno na Nemškem, kaj ima to pri naši stvari? — Res, to bi ne imelo kar nič pomeniti, zlasti, ker se sučemo le na katoliških tleh; ali ravno to brani nekaterim tesnosercnim ljudem, da se nočejo vstopiti pod prapor sv. Cecilije. Drugi narodi nimajo teh pomislekov, ker spoznajo, da je to strogo cerkvena zadeva, ki z narodnostjo nima nič opravka. G. bijograf mi bode dovolil, da tu omenim neko zadevo, ki njega sicer ne tiče, vendar je v zvezi s predmetom. V Slovencih se neprestano čujejo očitanja, da mi cecilijanci hočemo iztirati iz cerkve narodni jezik. Toda na kaj se opirajo nasprotniki? Edino na liturgično določilo, da se pri slovesni službi božji (Missa solemnis) mora peti morda nemško? Ne, ne, marveč latinsko, toraj v tistem prečastitljivem cerkvenem jeziku, katerega se zahodna cerkev poslužuje od starodavnih časov izvzemši nekatere s posebnim privilegijem obdarjene kraje. Kdor trdi, da hočemo narodni jezik izbacniti iz cerkve, ta laže, obrekuje in kaže, da naših cerkva niti ne obiskuje, ker sicer bi se prepričal, da sicer vedno rabimo slovenske pesmi: pri tihih mašah, pri litanijah, šmarnicah, obhodih i. t. d., i. t. d.

Nikakor pa ne morem odobravati unenja, naj bi vsak narod meje potegnili krog sebe in se zavaroval zoper inozemske vrline; najmanj pa odobrujem to na polji cerkvene glasbe, ki je skupna lastnina vseh katoliških narodov. Trgovini se ravno v sedanjih dneh podirajo meje ob državnih periferijah in nam se v zlo šteje, če semtertje kaj porabimo, kar dobrega najdemo pri sosednih narodih. Ko bi naši nasprotniki tako delali, kakor uče! Ali iz slednjega odstavka bode razvidno, da je njihova trditev le teorija, ki nima praktične vrednosti niti pri njih samih. Zatorej trditev: „Samo to je dobro, kar je inostransko“, z vso uljudnostjo damo nazaj. (Konec prih.)

Govor preč. P. Hugolina o blagoslavljenji novih orgelj v uršulinski cerkvi v Ljubljani
25. oktobra 1891.

(Konec.)

Orgle zamorejo tedaj naznanjati in buditi raznoverstna verska čutila in prav ima pobožni kardinal Bona, ki pravi, da „orgle oveselé žalostnega, dajó predokus nebeškega veselja; spodbujajo vnamarne, nagibajo pravične k ljubezni, grešnike pa k pokori“. Orglanje bodi vsikdar dostojno in primerno cerkvenim določilom, nikdar ne sme biti posvetno, cerkvi nedostojno. Namen orgel je ta, da vernike spodbujajo k pobožnosti; toraj igra nikdar ne sme biti lahkomišljena, razposajena, ki bi vernike odvráčevala od pobožnega premišljevanja; marveč igra bodi veličastna, mirna, resnobna in tako spodbudljiva, da se bodo verniki vtopili v sveti spev in se na perutih odkritoserčne pobožnosti dvigali gori pred tron najvikšega Bogá. Žali, pa je resnica, da se je morala sv. Cerkev večkrat pritoževati radi necerkvenega orglanja. Mnogo so zakrivili tudi verniki sami, ker so ploskali taki igri in hvalili orglavca, kadar je igral pri božji službi ali med darovanjem marše, valčike, druge poskočne melodije ali svetne, sentimentalne arije. Komur taka glasba dopada v cerkvi, ta pač ne vé, kaj se spodobi v hiši božji, tak človek nima dosti cerkvenega duhá. Ko bi se taka igra gojila v cerkvi, potem blagoslovljenje orgel pač ne bi imelo nobenega pomena, potem je bolje, da se orgle ne postavijo v cerkev. Hvala Bogú, da se je v tej zadevi na bolje obrnilo ne samo v mestih, marveč tudi po deželi. Vse tožbe bodo jenjale, ako bodo orglavci vdani sv. Cerkvi in bodo spoštovali njena določila, kajti v liturgiji ima besedo edino sv. Cerkev, ona določuje, kaj naj se poje, v katerem jeziku se poje in káko naj bo orglanje, njej je J. Kristus izročil oblast, toraj tudi uravnava očitne službe božje.

III.

Ne smem pa končati, da bi ne porabil današnje prilike in od orgel ne posnel kacega npravnega nauka.

a) Orgle morajo biti po vseh svojih delih dobre, ker le tedaj se lahko igrajo in dajó dober glas. — Dobri bodite tudi vi, kerščanski stariši, dobri bodite vi, krščanski otroci, mali in veliki, dobri bodite tudi vi, krščanski posli, potem bode božji blagoslov nad vašimi družinami in vse se vam bo vršilo srečno in mirnim potom. O kako je Gospod Bog dober do vas! Božjih dobrot vas spominja posebno današnji praznik. O koliko dobrot ste že prejeli od sv. Uršule in njenih duhovnih hčera. V tej hiši je bila izrejena malone vsa ženska mladež ljubljanska; tukaj so se vam vcepili najlepši nauki v mlada srca, tukaj ste se spodbujevale nad lepim izgledom svojih učiteljic. Kolikokrat so oné klečale tú pred sv. R. Telesom in prosile ljubega Jezusa, da bi dobri nauki padali na rodovitna tla in da bi pohušljivi svet ne zatrl, kar so one zasadile v rahlo zemljo vaših src. Krščanske gospé, gospodičine in vé krščanska dekleta! Tu v tej cerkvi ste večinoma prejele prvo sv. obhajilo in izvolile si ženina svojega srca, ljubega Jezusa. Žena v današnjem sv. evangeliji je bila srečna, ker se je smela dotakniti le obleke Gospoda Jezusa Kristusa. Ve pa se niste le do-

taknile njegove obleke, marveč prejele ste ga v svoja srca. O kako so gorla takrat vaša srca! Ali je še kaj tistega ognja v vaših srcih? Spoznajte toraj, kako dober je bil Bog do vas ravno v tej hiši, v tej cevki. Bodite dobre do njega tudi vi, in živite po naukih, ki ste jih tu prejele! Bodite dobre pa tudi do bližnjega, pomagajte mu s svetom in dejanjem, podpirajte revne, skrbite za bolne, molite za žive in mrtve.

b) Orgle morajo biti čisto vglashene, sicer njihov glas ni prijeten. — Predragi! Čista naj bodo tudi vaša srca. Prijetna je hiša, ki je zunaj in znotraj lepo poznažena. Toda še prijetniša je, ako imajo prebivalci čista in neomadežana srca. Sv. pismo pravi, da je čisto srce najdražji zaklad, s katerim se ne dá primerjati nobena stvar na svetu. Hiša, v kateri stanujejo vestni stariši, čisti sinovi in hčere, ta hiša je hiša angeljska. Sv. pismo samo pravi o čistih dušah, da „bodo kakor angelji“. (Mat. 22, 30.) Taka je bila hiša sv. Cecilije, patrone cerkvene glasbe. Sv. Cecilija je ohranila nedolžno srce od rojstva do smrti. Nikar pa ne recite: Cecilija je bila svetnica, lahko je ohranila sveto nedolžnost. Na to odgovarjam: Cecilija je sedaj svetnica, takrat pa je bila človeški otrok, kakor mi, izpostavljena ravno takim skušnjavam in nevarnostim, kakor mi. Ali ona se je nevarnostim izogibala, se pri vsaki priliki zatajevala; rada je molila in prepevala sveti pesmi; pogosto je prejela sv. zakramente, zvesto poslušala božjo besedo in z velikim veseljem prebirala nabožne knjige; če je le mogla, šla je vsaki dan k sv. maši in v premišljevanji Jezusovega trpljenja in smrti je iskala in našla tisto moč, s katero je stanovitno ohranila sveto nedolžnost in se posvetila. Krščanki poslušalci, posnemajte ta izgled in posvetili se boste tudi vi.

c) V orglah so različne piščali; ene so lesene, druge cinaste, ene dolge, druge kratke, ene široke, druge tesne in tanjke; vendar vse skupaj pojó soglasno, harmonično. — Predragi! V takem soglasji živite tudi vi. Bodite enega srca in enih misli, zlasti v zadevi božji in cerkvenih zapovedi. Mir in soglasje ste pač najkrasnejši cvetki v krščanskih hišah. V hišah, kjer prevladujete lete čednosti, vsi skupno živé, skupno molijo, zjutraj, opoldna in zvečer, kolikor je le mogoče; skupno hodijo v cerkev, skupno prejemajo svele zakramente, eden drugemu pomaga, drug družega k dobremu spodbuja. Kletve in obrekovanja ni čuti v tacihi hišah. Na take hiše rosi božji blagoslov in njim veljajo besede božjega Zveličarja: „Blagor krotkim, ker zemljo bodo posedli“. Mat. 5, 4.

Akoravno je pa toliko piščali v orglah, toliko tipk in spremenov; vendar en sam človek vse to pregleda in vodi, in gorjé, ko bi se drugi vmešaval, kmalu bi bil čuti neprijeten glas. Tudi v domači hiši mora biti eden gospodar, drugi morajo vbogati, sicer gre vse rakovo pot. Otroci, posli, bodite toraj pokorni svojim starišem, svojim gospodarjem in to zavoljo Boga. Sam božji Sin je bil pokoren do smrti, do smrti pa na križi. Filip. 2, 8. Le tisti, ki zna vbogati, znal bode ob svojem času tudi modro gospodariti. Od tega, kar bomo storili iz pokorščine, ne bomo dajali odgovora; kar bomo pa storili po svoji glavi, hodemo morali zagovarjati sami.

Sedaj pa sklenem s srčno željo, da bi te prelepe orgle dolga léta povelicevele božjo službo in spodbujale verno ljubljansko prebivalstvo. Mi vsi pa, ki smo danes pričujoči pri blagoslovljevanji novih orgel in občudujemo njih lepo soglasje, hrepenimo z vso resnobo po tistem soglasji, ki obstoji v tem, da je teló pokorno duši, duša pa Bogù; le potem bomo našli pravi krščanski mir že na tem svetu, enkrat pa v svetih nebesih tisti mir, ki ga svet ne more dati, mir, po katerem je sv. Avguštin tako goreče hrepenel in po katerem hrepenimo tudi mi, srčno zdihovaje: „Nemirno je naše srcé, dokler ne miruje v tebi, sladki Jezus“. Amen.

D o p i s.

Z Gorenjskega, konec januarija. — Dobro ste jo zadel, ker ste jeli prinašati „Gradualia“ za vse cerkveno leto; kajti teh nam je bilo v resnici treba, ako hočemo zadostovati cerkvenim določbam. Res, da je C. Gl. v 14 letnikih priobčil mnogo motetov za razne praznike, à koliko je cerkva in cerkvenih pevovodij, ki bi imeli vse letnike? Trditi smem, da jih je malo.*) Zdaj pa nam je dana prilika, da dobimo sistematično vrejeno skupino za vse potrebe, najpred gradualija in potem kakor sem čul „offertoria“ tudi za vse leto. Prav hvaležni moramo biti za to delo g. A. Foerster-ju, ki tako dobro razume, kolikor mogoče lahko, kratko in dobro skladati. Imam sicer več enacih zbirk, à naravnost rečem, da mi slabo služijo. — Nahajajo se čisto ljudje, katerim ne moreš nikdar ustreči: tarnajo, da jim manjka lahkih maš; kadar jo prinese C. Gl., bi mesto maše radi imeli slovenskih pesmi. Želja se jim spolni; potem pa pravijo: čemu to? Saj imamo „Cecilijo“ i. dr. Tretji bi zopet rad imel več skladb in manj berila,**) itd. itd. „Mirabilis Deus in sanctis suis!“ — Morda pričakujete kakega sporočila od mene; žal, da Vam ne morem postreči, ker hvaliti ne morem in grajati nočem. Le v občé rečem, da ona dobrohotna, iz dobrega namena dana indulgenca, s katero so blagi pokojni g. knezoškof Krizostom dovolili, da se pri slovesni sv. maši smé peti v domačem jeziku dotlej, dokler se cerkveni zbori ne privadijo maše z liturgičnim tekstom; da torej ona indulgenca na premnogih krajih velja še zmiraj kot „*magna charta libertatum*“, po koji se smejo (?) prezirati vse rubrike misala in določbe S. R. C. Bože moj! Ali obrok 12 let še ni dovolj dolg, da bi se ne bili mogli v takih krajih naučiti vsaj ene same latinske maše? — Bral sem lansko leto (à ne vem že v katerem cerkv.-glasbenem listu), da je v neki škofiji zapovedal škof, da, kjer niso pevci zaožni peti liturgično pri slovesni maši, naj tudi inašnik pri altariji ne poje, da torej mesto „*missae solennis* (ali) *cantatae*“ bodi „*missa privata*“. — Razveselil me je letošnji „Correspondenz-Blatt f. d. kath. Clerus“, ker je v njem znani cerkv.-glasbeni pisatelj, g. F. Mühlberger, začel pisati „Clerus und Kirchenmusik“. Ta list je pri nas precej razširjen, in ga naša duhovščina visoko cení; zato se nadejam, da je C. Gl. z njim dobil dobrega zaveznika in pomočnika, dasi tudi g. pisatelj takoj v začetku pravi, da „ga po njegovem mnenji skoro ni nevaležnejšega deia, kakor pisati o cerkveni glasbi“, ter da nekateri čitatelji utegnejo dotične članke, ne da bi jih čitali kar „ad acta“ dati, kakor se tudi tu pa tam godi C. Gl.-u, ki ga niti ne prerežejo ali ga celó v zavitku puščajo. Toda ne obupajmo, saj „*gutta cavat lapidem*“ še zmiraj velja in kakor sem čul, jéli so se gg. bogoslovci ljubljanski lepo zaniuati ***) za cerkveno glasbo.

*) V resnici malo. Zato opozarjamo oč. bralce, da imamo prejšnjih letnikov (razun prvega) še obilo, ki jih hočemo oddajati gg. naročnikom po 1 gl. 20 kr. Vred.

**) Tudi nam se je ta želja izrekla. Opomnimo pa, da 4 strani nót stane toliko, kot 8 strani tiska. Kdo bode pa plačal? — Ne bodemo ponavljali naših tožb gledé gnotnega stanja. Nekaterim še sedanja naročnina ne gré iz žepa. Kdor misli, da je berila preveč, sam pripozna, da ga je njemu posebno treba. Kadar se pa bodo na onem koru držali cerkvenih predpisov gledé glasbe in bodo vse peli, kar C. Gl. prinaša, potem naj se oglasijo in pošljemo jim lepo kopico skladb — zastonj. Vred.

***) Res je to; radostnim srcem povemo, da se je letos v semenišči oglasilo 23 novih gg. naročnikov. Vred.

Kadar le-ti pridejo v duhovsko službo na deželo, tedaj bodo raznašali cecilijansko idejo, katera je par excellence cerkvena, naj se protivniki temu izrazu krohočejo, kakor jim drago. Ker že o Ljubljani pišem, prosim, naj mi Vaš ljubljanski dopisnik ne šteje v zlo, ako zaidem v njegov zelnik; naj mi dovoli ob kratkem povedati, kar mi je nedavno pravil dober prijatelj in somišljenik, ko me je bil obiskal. Ako želi ljubljanski dopisnik, kakor mu grè, stvar pozneje bolj raztegniti, dobro; kaj rad bodem čital. — Da v stolnici, pri čè, oo. frančiškanih in pri sv. Jakobu dobro pojo in se drže cerkvenih določb, to je nam znano, kakor Vam Ljulančanom; zato o tem tudi ne mislim pisati, kakor o kaki novosti, k večemu, da gg. boposlovci, kakor je bilo že rečeno, vrlo napredujejo. Novejše mi je bilo izvedeti, kako strogo cerkveno opravljajo v novejšem času službo božjo v cerkvi presv. Srca Jezusovega. Preč. g. superioru kot rektorju ecclesiae grè zato vsa čast, pa tudi marljivemu g. pevovodji nakdanjemu učencu naše orglarske šole, Deklice Lichtenethurn-ovega sirotišča, katere poučuje zdaj g. L. Belar, vrlo napredujejo v figuralnem in koralnem petju. Kaj pa naj porečem o pevskem zboru čè. gg. uršulink? Kdor jih je že prej slišal, segalo mu je njih petje v srce, ker je prihajalo iz srca, dasi tudi, (da odkritosrčno govorim) se glasba ni vselej strogo ujemala s službo božjo. A zdaj je pa še vse drugače, ko se je tudi v slednjem oziru na pravo pot obrnilo. Zlasti koral tu mojemu poročevalcu ugaja; dozdeva se mu nadzemeljsko petje. In vendar se je neki našel „korajžen anonymus“, ki je v pismu podlo grajal pravilno cerkveno petje in junaško (?) udrihal po čè. pevkah, katere nimajo drugega namena, kakor zadovoljati zahtevam sv. cerkve in častiti Omega, kateri je zapovedal cerkev poslušati. Taki hinavci naj rajše osta, nejo doma, ali pa naj zahajajo v razne „besede“ in koncerte, ki se jih v Ljubljani ne manjka. Čevljar naj ostane pri kopitu, mizar pri svojem stružci, pisac pa naj na stran položi svoje strupeno pero! Za cerkveno petje bodo že oni skrbeli, kateri imajo dolžnost in sposobnost za to. Kakor vidite sem se nekako razvnel; kaže torej, da končam, steer bi utegnila še debelejša toča padati in kak škodo pouzročiti. Ako mi ne zaprete duri, bodem kmalu zopet prišel. (Vselej dobro došli). *Vred-*

—r—

Razne reči.

— Kdo ne pozna slavnih mož, n. pr. dr. Witt-a, dr. Habera, Mohr-a, M. Haller-ja, Mitterer-ja i. dr.? — Kako malo pa jih je, ki bi vsaj po imenu, ali celo po zasluženji njegovem poznali preč. g. dr. Josipa Surzyński-ga? — Kar so prvi za razvoj cecilijanstva na Nemškem, isto je g. dr. Surzyński na Prusko-Polskem. Dvanajsto leto že vreduje v polskem jeziku cerkv. glasbeni list „Muzika kościelna“, izhajajoč v Poznanji, mnogo je sam zložil za pevske zборе in orgle, vzdignil zakopani zaklad starih polskih skladateljev ter iz njega na svitlo dal imenitno delo „Monumenta Musicae Sacrae in Polonia“, obsegajoče v 4 zvezkih cerkvene skladbe iz klasične dobe na Polskem, L. 1891. pa je bila tiskana knjiga (str. VIII, 260 pri Jaroslavu Leitgeber v Poznanji, cena 4 m. 50 vin.) z naslovom „Polskie pieśni kościoła katolickiego od najdawniejszych czasów do końca XVI. stolecia“. Z dodanem kilkudziesięciu starych melody kościelnych. Č. g. profesor K. Konrad v Taboru podal je v češkem „Cyrill-u“ oceno tega dela. Dobro bi bilo, ako bi se tudi naši slovenski glasbarji seznanili s proizvodi dr. Surzyński-ga.

— O cerkv. glasbenem kongresu v Milanu (12.—14. nov.) vršilo se je koralno petje pri pontifikalni maši, kakor v obče ves obred po ambrozijanskem načinu; vendar pa se je bil v vsopred brez vsacega ugovora sprejel nastopni stavek; „Pokorni določbam svete stolice in S. R. C. zlasti dekretu z dne 26. aprila 1883. poslužujemo se za praktično rabo v cerkvah onih koralnih knjig, katere je imenovana kongregacija oskrbela in vsled svoje avtoritete za edine spoznala, ki hranijo avtentično petje rimske cerkve, dasi tudi je sv. stolica škofom na prosto voljo dala, drugače ukreniti“.

— Na mesto na živcih obbolelega stolnega kapelnika, g. M Rauscher-ja (v Regensburgu) je bil škof zopet duhovnika, č. g. F. X. Enghardt-a postavil.

— Dr. F. X. Habera, vzor marljivosti je nedavno obelodanil zbirko z naslovom: „Collectio musicae organicae ex operibus Hier. Frescobaldi“. (Jeronim Frescobaldi (1583—1644) roj. v Ferrari, je bil l. 1607 orglavec v Mehliniji in potem pri sv. Petru v Rianu. Ta nova zbirka je prišla na svitlo v Lipskem pri Breitkopf & Härtel in velja 10 mark.

— Orglarstvo čedaljebolj napreduje. V parizki cerkvi St. Sulpice postavili so nedavno nove orgle s 6 klavijaturami in za dva orglavca.

Pridana je listu 2. šteev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glash. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milie.